

T. B. M. M.

(S. Sayısı : 377)

Türkiye Cumhuriyeti ile Irak Cumhuriyeti Arasında Hukukî ve Adlî İşbirliği Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Adalet ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/643)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : K.K. Gn. Md. 07/101-2329/04954

31 . 10 . 1989

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 23 . 10 . 1989 tarihinde kararlaştırılan "Türkiye Cumhuriyeti ile Irak Cumhuriyeti Arasında Hukukî ve Adlî İşbirliği Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı" ve gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal
Başbakan

GEREKÇE

İlk iki bölümü 21 Kasım 1988 tarihinde Ankara'da diğer bölümleri ise 4 Şubat 1989 tarihinde Bağdat'ta parafe edilen "Türkiye Cumhuriyeti ile Irak Cumhuriyeti arasında Hukukî ve Adlî İşbirliği Sözleşmesi" 19 Eylül 1989 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır.

Sözleşme 5 bölüm halinde, 87 maddeden oluşmaktadır. I inci bölüm hukukî ve cezaî alanlarda adlî yardımlaşma ile genel hükümleri, II nci bölüm hükümlü şahısların naklini III üncü bölüm suçluların iadesini, IV üncü bölüm adlî kararların tanınması ve tenfizini, V inci bölüm ise nihai hükümleri içermektedir.

Son yıllarda, ekonomik açılım politikalarının yanında, ticaret, ulaşım ve haberleşme imkânlarının gelişmesi sonucunda fertlerin değişik amaçlarla yurtdışına seyahat ederek, sürekli yer değiştirmeleriyle birlikte suç alanındaki sorunların uluslararası boyutu da önem kazanmış ve dolayısıyla Devletler arasında hukukî ve cezaî konularda işbirliği ihtiyacı artmıştır.

Bu çerçevede, Türkiye ile Irak arasında her alanda gelişmekte olan ilişkiler gözönünde bulundurulurken, bu Sözleşme, hukukî ve cezaî konularda adlî yardımlaşmayı kolaylaştırmak amacıyla hazırlanmıştır.

Buna ilaveten, değişen dünya koşulları, yakın zamana kadar Devletlerin ceza hukuklarının dayandığı millî egemenlik prensibinin yorumuna farklılıklar getirmiş ve yabancı bir ülkede suç işleyen şahsa hükümlenen cezanın, suçun işlendiği ülke değil, vatandaşı olduğu ülkede infaz edilmesinin kişinin topluma yeniden kazandırılmasında yarar sağladığı genellikle kabul edilmiştir. Sözleşme, bu görüşe uygun olarak, "Hükümlülerin Nakli" bölümü ile her iki ülkeden birinde suç işleyen ve mahkûm olan kişilerin, istedikleri takdirde, cezalarının kendi ülkelerinde infazına imkân tanımaktadır.

Bilindiği üzere "Suçluların İadesi" Sözleşmeleri belirli bir hukukî ihtiyaçtan doğan ve devletlerin, suçun cezasız kalmamasını teminen, diğer devletlerle işbirliği yapmasına imkân tanıyan hükümler ihtiva etmektedir. Bu Sözleşmenin "Suçluların İadesi" bölümü ile de saptanan kural ve şartlar dahilinde iki Devletten birinin ülkesinde bulunan ve diğer Devletin adlî makamları tarafından hakkında kovuşturma yapılan veya mahkûmiyetine karar verilmiş olan kişilerin karşılıklı iadesi mümkün olmaktadır.

İki ülke vatandaşlarının Sözleşmeye taraf diğer ülkede hukukî haklarının kolaylıkla tanınmasını temin edecek olan Sözleşmenin "Adlî Kararların Tanınması ve Tenfizi" bölümü ise, iki ülkeden birinin adlî makamlarınca verilmiş hukukî ve ticarî konulardaki mahkeme kararlarının diğer ülkede, belirli şartları taşımaları halinde, geçerli olmaları ve uygulanmalarını mümkün hale getirmektedir.

Bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesi ile, iki ülke arasında 29.3.1946 tarihinde Ankara'da imzalanmış olan "Hukuk, Ceza ve Ticaret İşlerine Dair Adlî Yardım" ve "Suçluların Geri Verilmesi" Sözleşmeleri günün şart ve ihtiyaçlarına uygun şekilde, yeni bir Sözleşme içinde düzenlenmiş olacaktır.

Sözleşme süresiz olarak akd olunmuştur. Bununla beraber, her iki tarafın da, yazılı olarak ihbarda bulunmak suretiyle ve 1 sene önceden ihbarda bulunmak kaydıyla, Sözleşmeyi fesh etmek hakkı vardır.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

6 . 12 . 1989

Esas No. : 1/643

Karar No. : 12

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Cumhuriyeti ile Irak Cumhuriyeti Arasında Hukukî ve Adlî İşbirliği Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı Adalet ve Dışişleri Bakanlıkları temsilcilerinin de katılmalarıyla incelenip görüşülmüş, gerekçesi uygun görülerek maddelerine geçilmesi kabul edilmiş ve Tasarı Bakanlar Kurulundan gelen şekli ile aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Dışişleri Komisyonuna sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan
Alpaslan Pehlivanlı
Ankara
Sözcü
A. Reyhan Sakallıoğlu
Sakarya
Üye
Mehmet Çevik
Ankara
Üye
Hasan Tanrıöver
Gaziantep

Başkanvekili
Gökhan Maras
Kırşehir
Kâtip
Ali Pınarbaşı
Konya
Üye
Beytullah Mehmet Gazioğlu
Bursa
Üye
Talat İçöz
İstanbul

Üye
İhsan Nuri Töpkaya
Ordu

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

Esas No. : 1/643

Karar No. : 21

19 . 2 . 1990

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

“Türkiye Cumhuriyeti ile Irak Cumhuriyeti Arasında Hukukî ve Adlî İşbirliği Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı” Komisyonumuzun 24.1.1990 tarihli I-3/8 Sayılı Birleşiminde Adalet Bakanlığı ve Dışışleri Bakanlığı temsilcilerinin katılmalarıyla incelenip görüşülmüştür.

Ticaret, ulaşım ve haberleşme imkânlarının gelişmesi sonucu, fertlerin sürekli yer değiştirmeleriyle birlikte suç alanındaki sorunların uluslararası boyutunun önem kazanması sebebiyle, devletler arasında hukukî ve cezaî konularda işbirliği ihtiyacı çerçevesinde, iki ülke arasında hukukî ve cezaî konularda adlî yardımlaşmayı kolaylaştırmak amacıyla hazırlanan Anlaşma Tasarısı Komisyonumuzca da uygun görülerek aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Adnan Tütkun
Amasya
Sözcü
M. Cavû Kavak
İstanbul
Üye
Göksel Kalaycıoğlu
Ankara
Üye
Bülent Akarcalı
İstanbul

Başkanvekili
Mustafa Kalemli
Kütahya
Üye
M. Tahir Köse
Amasya
Üye
H. Cahit Aral
Elazığ
Üye
Abdulvahap Dizdaroğlu
Mardin

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Türkiye Cumhuriyeti ile Irak Cumhuriyeti Arasında Hukukî ve Adlî İşbirliği Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 19.9.1989 tarihinde Ankara'da imzalanan Türkiye Cumhuriyeti ile Irak Cumhuriyeti Arasında Hukukî ve Adlî İşbirliği Sözleşmesinin onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan
T. Özal

Devlet Bak. ve Başbakan Yrd. <i>A. Bozer</i>	Devlet Bakanı <i>K. İnan</i>
Devlet Bakanı <i>G. Tüner</i>	Devlet Bakanı <i>C. Çiçek</i>
Devlet Bakanı <i>I. Çelebi</i>	Devlet Bakanı <i>M. Yazar</i>
Devlet Bakanı <i>İ. Özarlan</i>	Devlet Bakanı <i>S. Sert</i>
Devlet Bakanı <i>E. Konukman</i>	Devlet Bakanı <i>İ. Aşkın</i>
Adalet Bakanı <i>M. O. Sungurlu</i>	Millî Savunma Bakanı <i>İ. S. Giray</i>
İçişleri Bakanı <i>A. Aksu</i>	Dışişleri Bakanı <i>A. M. Yılmaz</i>
Maliye ve Gümrük Bakanı <i>E. Pakdemirli</i>	Millî Eğitim Bakanı <i>A. Akyol</i>
Bayındırlık ve İskân Bakanı Y. <i>S. Sert</i>	Sağlık Bakanı <i>H. Şuğın</i>
Ulaştırma Bakanı <i>C. Tüncel</i>	Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı <i>L. Kayalar</i>
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı <i>İ. Aykut</i>	Sanayi ve Ticaret Bakanı <i>Ş. Yürür</i>
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı <i>F. Kurt</i>	Kültür Bakanı <i>N. K. Zeybek</i>
Turizm Bakanı <i>İ. Aküzüm</i>	

**ADALET KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN**

**Türkiye Cumhuriyeti ile Irak Cumhuriyeti
Arasında Hukukî ve Adlî İşbirliği Sözleşme-
sinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna
Dair Kanun Tasarısı**

**MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi
Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.**

**MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi
Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.**

**MADDE 3. — Tasarının 3 üncü madde-
si Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.**

**DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN**

**Türkiye Cumhuriyeti ile Irak Cumhuriyeti
Arasında Hukukî ve Adlî İşbirliği Sözleşme-
sinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna
Dair Kanun Tasarısı**

**MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi
Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.**

**MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi
Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.**

**MADDE 3. — Tasarının 3 üncü madde-
si Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.**

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE IRAK CUMHURİYETİ ARASINDA HUKUKİ VE ADLİ İŞBİRLİĞİ SÖZLEŞMESİ

Türkiye Cumhuriyeti ile Irak Cumhuriyeti Hükümetleri, ülkeleri arasında adlî alandaki işbirliğini güçlendirmek arzusuyla hukukî, ticarî ve cezaî konularda adlî yardımlaşma, suçluların iadesi, hükümlü kişilerin naklî ile adlî kararların tanınması ve tenfizi konularında bir Sözleşme aktolunmasını kararlaştırmışlar ve aşağıdaki hükümler üzerinde anlaşmışlardır:

BÖLÜM I ADLİ YARDIMLAŞMA KAPSAMI

MADDE 1

Âkit Taraflardan birinin vatandaşları, diğer Taraf ülkesinde bu Devletin vatandaşlarının tabî olduğu şartlarla, hak ve menfaatlerinin müdafaası için mahkemelere serbestçe müracaat hakkına sahiptirler. Hukukî korumadan aynı şekilde yararlanırlar.

Âkit Taraflardan birinin vatandaşlarından diğer Taraf ülkesinde yabancı olmak, ikâmetgâhi veya meskeni olmamak gibi nedenlerle her ne ad ile olursa olsun kefalet veya teminat akçesi istenilemez. Aynı kural yargılama giderlerinin karşılanması için de geçerlidir.

MADDE 2

Yukarıda maddenin hükümleri, Âkit Taraflardan birinin toprakları üzerinde, bu Âkit Tarafın Anayasasına ve kamu düzenine uygun olarak teşekkül etmiş bulunan veya teşekkülüne müsaade edilmiş olan bütün tüzel kişiler için de uygulanır. Bu tüzel kişilerin dava ehliyeti, merkezleri Âkit Taraflardan hangisinin toprakları üzerinde bulunuyorsa o Âkit Tarafın mevzuatına göre belirlenir.

MADDE 3

Âkit Taraflardan birinin vatandaşları, diğerinin topraklarında, bu Âkit Tarafın vatandaşlarının tabî olduğu aynı şartlarla adlî müzaheretten faydalanırlar.

MADDE 4

Adlî müzaheret taleplerine, talep eden kişinin mutad ikametgâhının bulunduğu yerin yetkili makamlarından verilen maddî durumunun gayet zayıf olduğunu gösterir bir belge eklenir.

Talep eden kişi 3 üncü bir Devlette ikamet etmekte ise o ülkedeki kendi diplomatik veya Konsolosluk Temsilciliğinden verilen maddî durumunu gösterir belge eklenir.

Yardım talep edilen Âkit Tarafın ilgili makamları yardım talep edenin özellikle Talep Edilen Tarafın ülkesinde ikamet etmekte ise yardım talep eden kişinin vatandaşı olduğu Âkit Tarafın ilgili makamlarından talep eden kişinin malî durumu hakkında ek bilgi isteyecektir ve talebe ilişkin zorluklar ile bu konuda alınan karar hakkında bilgi verecektir.

MADDE 5

Adf müzaharet talepleri ve bunları tevsik eden belgeler, Âkit Tarafların Adalet Bakanlıklarına diplomatik yoldan gönderilir.

MADDE 6

Yetkili makamların adf müzaharet taleplerini iletme, kabul etme ve karara bağlamak konularındaki tüm işlemler ücretsizdir.

Adf müzaharet taleplerinin bildirim, öncelikle yerine getirilir.

MADDE 7

1. — Âkit Taraflar, ticarî, hukukî ve ahvâlî şahsiye konularında karşılıklı olarak adf yardımlaşmayı taahhüt ederler.

2. — Adf yardımlaşma, adf belge ve evrakın tebliği ile davacı ve davalı, tarih ve bilirkişilerin dinlenmesine ilişkin istinabe taleplerinin yerine getirilmesini kapsar.

3. — Âkit Tarafların Adalet Bakanlıkları işbu maddenin 1 inci ve 2 nci fıkralarında belirtilen hususları yerine getirecek yetkili makamı tayin eder. Adf yardımlaşmaya ilişkin evraklar diplomatik veya konsolosluk temsilcilikleri yoluyla Adalet Bakanlıklarına ulaştırılır.

4. — Bu Sözleşme uyarınca gönderilen her türlü talep belgeleri, tasdik ve benzeri formalitelerden muaftır.

5. — Belgeler bunu vermekle yükümlü makamların imza ve mühürlerini taşıyacak, çoğaltılması söz konusu ise, aslına uygunluğu yine aynı makamca onaylanacaktır.

Belgenin doğruluğu hakkında ciddi kuşular bulunması halinde, tevsiki yetkili makamlar aracılığı ile gerçekleştirilecektir.

MADDE 8

Âkit Taraflardan herbiri diğer Âkit Taraf ta mukim vatandaşlarına, kendi diplomatik veya konsolosluk memurları aracılığıyla, doğrudan adf ve adf olmayan belgeleri tebliğ edebilirler.

MADDE 9

Talep Edilen Âkit Taraf kendi yasalarında öngörülen biçimde tebligatı yaptırır.

MADDE 10

Şayet, belgenin muhatabının adresi veya kimliğine ilişkin bilgiler yetersiz ise, talepte bulunan makam, talepte bulunan makamdaki ilgili şahsı belirlemek veya meskeninin tesbitine yardımcı olmak amacıyla munzam bilgiler isteyebilir.

MADDE 11

Adf veya adf olmayan bir tebligatın yerine getirilmesi veya benzeri işlemler yapılması sebebiyle, tebligatı yapan ülke makamlarınca hiç bir masraf talep edilemez.

MADDE 12

Âkit Taraflardan birinin adlı makamları, hukukî, ahvalî şahsiye ve ticarî konularda görevli buldukları bir davaya ilişkin olarak, diğer Âkit Tarafın adlı makamlarına, ya görevli buldukları davanın ikmâlîni ya da şahit dinlenmesini, keşifte bulunulmasını ve diğer adlı işlemlere girişilmesini istinabe yoluyla talep edebilir.

MADDE 13

İstinabe aşağıdaki hususları ihtiva eder:

- a) Talepte bulunan ve mümkünse, talepte bulunulan makamı,
- b) Tarafların ve gereğinde temsilcilerinin kimliği ve adresi,
- c) Davanın konusu ve olayların kısa bir özeti,
- d) Yapılacak adlı işlemleri,

Gerektiği takdirde, bunun dışında istinabe evrakı aşağıdaki hususları ihtiva eder:

- e) Dinlenmesi istenen şahısların adları ve adreslerini,
- f) Dinlenecek kişilere tevcihi istenen sorular veya bilgi alınması istenen olayları,
- g) İncelenecek belgeler ve diğer nesnelere,
- h) Aşağıdaki 14 üncü maddeye uygun olarak yerine getirilmesi istenen özel şekilleri.

MADDE 14

İstinabeyi yapan Talep Edilen Tarafın yetkili adlı makamı, takip edilecek usul ve uygulanacak zorlayıcı tedbirler bakımından kendi ülkesinin kanunlarını uygular.

Bununla beraber, talep edilen adlı makamın açık istemi üzerine, talep edilen makam, bağlı bulunduğu Devletin kanununa uygun özel bir biçimde istinabeyi yerine getirebilir.

İstinabe, en seri şekilde yerine getirilmelidir.

MADDE 15

Talepte bulunan makam ister ise, ilgili tarafların ve gereğinde temsilcilerinin katılabilmelerini sağlamak amacıyla, istinabenin yapılacağı tarih ve yer hakkında kendisine bilgi verilir.

MADDE 16

Talepte Bulunulan Tarafın yetkili makamı, özellikle talebin, Sözleşmenin işbu bölümünün kapsamına girmediğini ileri sürerek, sözkonusu bölüm hükümlerine riayet edilmediği kanaatini taşıması halinde, talepte bulunan makama, talep aleyhinde belirtilen sebepleri tasrih ederek derhal bilgi verir.

MADDE 17

Talepte bulunulan makam, ancak aşağıda belirtilen hallerden birini ileri sürerek istinabenin yerine getirilmesini reddedebilir:

a) Şayet, Talep Edilen Taraf, istinabenin yerine getirilmesi adlı makamların selahiyetine girmiyor ise,

b) Şayet, istinabenin yerine getirilmesi, Talepte Bulunulan Tarafın egemenliğine, güvenliğine, kamu düzenine aykırı ise.

İstinabe, tamamen veya kısmen yerine getirilmediği takdirde, talep eden makam derhal bilgi sahibi kılınır ve sebepleri kendisine bildirilir.

MADDE 18

İstinabenin yerine getirilmesi, Talepte Bulunulan Tarafın hizmetleri açısından, hiç bir ödemeye veya hangi nam altında olursa olsun hiç bir vergi ve harca tabî değildir.

Bununla beraber, Talepte Bulunulan Tarafın, Talepte Bulunan Tarafın uzman ve tercümanlar için ödenen ücretleri ve Talepte Bulunan Tarafın talebi üzerine özel bir usûlde yapılmasını gerektiren uygulamadan doğan masrafları talep etmek hakkı vardır.

Yaklaşık meblağa ilişkin olarak talepte bulunulan makamın istemi üzerine, masrafların ödenmesi, istinabeye ekli yazılı bir taahhüt ile taraflar tarafından garanti edilebilir. Masrafların dökümü, istinabenin yerine getirildiğine ilişkin belgelere eklenir.

MADDE 19

Adli makamlar nezdinde, isbatın kolaylaştırılmasını teminen, iki Tarafın Adalet Bakanlıkları talep üzerine adli kararların birbirlerine ücretsiz gönderilmesini isteyebilecekler ve ülkelerindeki mer'î kanunlara ilişkin bilgileri karşılıklı olarak teati edeceklerdir.

MADDE 20

Taraflardan birinin topraklarında düzenlenmiş resmî belgeler, kamu düzenine uygun olmak kaydıyla, diğer tarafın toprağında da, bu tarafın toprağında tanzim edilmiş benzer belgeler gibi, aynı isbat kuvvetine sahiptir.

MADDE 21

Âkit Taraflardan birinin topraklarında, yetkili makamlarca düzenlenen resmî mühürü havi belgeler, diğer Tarafın topraklarında geçerli sayılmak için, tasdik işleminden muafır.

MADDE 22

Bu bölümde belirtilen adli yardım talepleri, Talepte Bulunan Tarafın dilinde iki nüsha olarak tanzim edilir. Ayrıca, evrakın Talepte Bulunulan Tarafın dilinde iki nüsha çevirisi de eklenir.

MADDE 23

1. — Cezalandırılması, yardım isteyen Tarafın adli makamlarının yetkisi içinde bulunan suçlarla ilgili adli işlemler dolayısıyla, Âkit Taraflar, işbu bölümdeki hükümler dairesinde birbirlerine karşılıklı olarak en geniş şekilde yardımda bulunmayı taahhüt ederler.

2. — Cezaf konularında adf yardımlaşma özellikle, hazırlık tahkikatı işlemlerinin yerine getirilmesi, sanık, tanık ve bilirkişi ifadelerinin alınması, arama, eşya zaptı, ceza kovuşturması-na ilişkin belge ve eşyaların teslimi ve aynı şekilde kararlar ile belgelerin tebliği gibi hususları kapsayacaktır.

MADDE 24

a) Talebin ilişkin olduğu suçlar, yardım istenen Tarafça, siyasi veya münhasıran askerî suçlarla yahut vergi ve resim, gümrük ve kambiyo suçları ile ilgili kabul edilmekte ise

b) Yardım istenen Taraf, talebin yerine getirilmesini egemenliğine, güvenliğine veya kamu düzenine hanel getirecek nitelikte görüyorsa,

Adf yardımlaşma red edilebilir.

MADDE 25

1. — Yardım istenen Taraf, bir ceza davasına ilişkin olarak, yardım isteyen Taraf adf makamlarınca kendisine iletilen ve konusu itibariyle 23 üncü maddenin 2 nci paragrafındaki işlemlere taalluk eden istinabe taleplerini kendi mevzuatına uygun şekilde yerine getirecektir.

2. — Yardım isteyen Taraf, tanıkların veya bilirkişilerin yeminli ifade vermelerini arzu ettiği takdirde, bunu açıkça talep edecek ve yardım istenilen Taraf, mevzuatı bunu engellemekte ise talebi yerine getirecektir.

3. — Yardım istenilen Taraf, talep olunan dosya veya belgelerin asıllarına uygunluğu tasdik edilmiş suretlerini veya fotokopilerini göndermekle iktifa edebilir. Bununla birlikte yardım isteyen Taraf asıllarının gönderilmesini açıkça talep etmekte ise yardım istenilen Taraf bu talebi imkân nisbetinde yerine getirecektir.

4. — Yardım isteyen Tarafa, sağlanan bilgiler, ancak talebin taalluk ettiği işlemler dolayısıyla adf makamlar tarafından kullanılabilir.

MADDE 26

Yardım isteyen Taraf, açıkça talep ettiği takdirde, yardım istenen Taraf, istinabenin yerine getirileceği yer ve tarihi kendisine bildirecektir. İlgili makamlar ve kişiler, yardım istenen Tarafın rıza göstermesi halinde istinabenin yerine getirilmesi sırasında hazır bulunabilirler.

MADDE 27

1. — Yardım istenilen Taraf, gönderilmesi talep olunan eşya, dosya veya belgelerin teslimini, görülmekte olan bir dava dolayısıyla bunlar kendisine gerekli buldukları takdirde ertelenebilir.

2. — Yardım istenilen Taraf, açıkça vazgeçmemiş ise, bir istinabe talebi ile ilgili olarak gönderilmiş olan eşyalarla, dosya ve belgelerin asılları, yardım isteyen Devlet tarafından, mümkün olan süratle yardım istenilen Devlete iade edilecektir.

MADDE 28

1. — Yardım istenilen Taraf, bu amaçla yardım isteyen Taraf tarafından kendisine gönderilen adli belgeleri ve kararları tebliğ edecektir.

Bu tebliğ, adli belgenin veya kararın sadece muhatabına tevdi suretiyle yerine getirilebilir. Tebligat, istenilen Taraf mevzuatına uygun olarak yapılacaktır.

2. — Tebligatın yapıldığına dair isbat belgesi, tarihli ve muhatap tarafından imzalanmış alındı makbuzuyla veya yardım istenilen Tarafın, tebliğin vukuunu, şeklini ve tarihini belirten bir bildirisi şeklinde olacaktır. Bu belgelerden biri veya diğeri yardım isteyen Tarafa derhal iletilecektir. Tebligatın yapılması mümkün olmadığı takdirde yardım istenilen Taraf, bunun sebebini yardım isteyen Tarafa hemen bildirecektir.

3. — Mahkeme önüne çıkmaya ilişkin celpnameler, bu kişilerin mahkeme önüne çıkmaları için tesbit olunan tarihten asgari olarak iki ay önce yardım istenilen Tarafa gönderilmiş olmalıdır.

4. — Âkit Tarafların kendi vatandaşlarına diplomatik ve konsolosluk temsilcilikleri vasıtasıyla zorlamada bulunmaksızın tebligat yapma hakkı mahfuzdur.

MADDE 29

1. — Yardım isteyen Taraf, bir tanık veya bilirkişinin kendi adli makamları önüne bizzat çıkmasını özellikle gerekli addediyorsa, bu hususu celpnamenin tebliği ile ilgili talebinde belirtecek ve yardım istenilen Taraf bu tanık veya bilirkişiyi sözkonusu adli makamlar önüne çıkmaya davet edecektir.

2. — Yardım istenilen Taraf tanığın veya bilirkişinin cevabını yardım isteyen Tarafa bildirecektir. İşbu maddenin 1 inci fıkrasında öngörülen halde talepname veya celpname, ödenecek tazminatın, yol ve ikâmet giderlerinin yaklaşık miktarını ihtiva edecektir.

MADDE 30

1. — Yardım isteyen Tarafça, tanık sıfatıyla veya yüzleştirmek amacıyla mahkeme önüne bizzat çıkması istenilen kişi, istenilen Taraf ülkesinde tutuklu bulunmakta ise, yardım istenilen Tarafça belirtilen süre içinde geri gönderilmek ve uygulanabileceği ölçüde 33 üncü maddenin hükümleri saklı kalmak şartıyla, ifadesinin alınacağı ülkeye geçici olarak gönderilecektir. Bu gönderme talebi aşağıdaki hallerde red olunabilir:

- a) Tutuklu kişinin gönderilmesine rıza göstermemesi;
- b) Yardım istenilen Tarafın ülkesinde yürütülen bir ceza davasında tutuklu kişinin hazır bulunmasının zorunlu olması;
- c) Gönderilmesinin tutukluluk süresini uzatacak nitelikte bulunması;
- d) Tutuklu kişinin yardım isteyen Tarafın ülkesine gönderilmesine mani diğer zorunlu sebeplerin mevcudiyeti.

2. — Yardım istenilen Taraf gönderilen kişinin serbest bırakılmasını istemediği takdirde, bu kişi yardım isteyen Taraf ülkesinde tutuklu olmaya devam edecektir.

MADDE 31

Celbi talep olunup da celpnameye icabet etmeyen bir tanık veya bilirkişi işbu celpname ceza ihtarını ihtiva etse dahi, yardım isteyen Tarafın ülkesine kendi iradesi ile gitmediği ve orada usulüne uygun olarak yeniden celp edilmediği takdirde, hiçbir müteyyideye veya zorlayıcı tedbire tabi tutulamaz.

MADDE 32

Yardım isteyen Âkit Tarafça tanık veya bilirkişiye ödenecek tazminat ile yol ve ikamet giderleri, oturduğu mahalden itibaren hesaplanacak ve kendisine dinleneceği memlekette yürürlükte olan mevzuatta öngörülen miktarlardan az olmamak üzere ödenecektir.

MADDE 33

1. — Uyuğu ne olursa olsun, bir celp üzerine yardım isteyen Tarafın adlî makamları önüne çıkacak olan tanık veya bilirkişi, yardım isteyen Tarafın ülkesine girdiği tarihten önceki fiil veya mahkûmiyetleri dolayısıyla yardım isteyen Taraf ülkesinde kovuşturmaya tabi tutulamaz, tutuklanamaz ve şahsî hürriyeti herhangi bir suretle kısıtlanamaz.

2. — Aleyhine kovuşturma konusu teşkil eden fiiller sebebiyle yardım isteyen Tarafın adlî makamları önünde ifadesi alınmak üzere celbedilen bir kişi, uyuğu ne olursa olsun, yardım isteyen Tarafın ülkesine girdiği tarihten önceki ve celpnamede sözü edilmeyen fiil veya mahkûmiyetleri dolayısıyla kovuşturmaya tabi tutulamaz, tutuklanamaz ve şahsî hürriyeti herhangi bir suretle kısıtlanamaz.

3. — Yardım isteyen Taraf ülkesinde adlî makamlarca, hazır bulunması gerekli sayılmadığı tarihten itibaren onbeş gün içinde, tanık, bilirkişi veya kovuşturulan kişinin, terketmek imkânına sahip olmasına rağmen bu ülkede ikamet ettiği veya terkedip de geri döndüğü takdirde, işbu maddede öngörülen dokunulmazlığı sona erecektir.

MADDE 34

1. — Bir ceza davası için gerekli olup da, yardım isteyen Taraf adlî makamlarınca talep edilecek adlî sicil kayıtlarının suretleri ve bu kayıtlara ilişkin bütün bilgiler, yardım istenilen Tarafça, kendi adlî makamlarının benzeri hallerde sağlayabilecekleri ölçüde yardım isteyen Tarafa gönderilecektir.

2. — İşbu maddenin 1 nci paragrafında öngörülenlerin dışındaki hallerde, benzeri talepler yardım istenilen Taraf mevzuatı çerçevesinde yerine getirilecektir.

3. — Âkit Tarafardan herbiri, diğer Tarafa, bu Taraf vatandaşlarına ait olup adlî sicile işlenmiş bulunan ceza mahkûmiyetleri hakkında bilgi verecektir.

MADDE 35

1. — Yardımlaşma talepleri aşağıdaki hususları ihtiva edecektir.

a) Talebi yapan makam;

b) Talebin konusu ve gerekçeleri;

c) Mümkün olduğu ölçüde, ilgili kişinin kimliği ve uyruklugu ve,

d) Adli belgelerin tebliği istendiği takdirde, muhatabın isim ve adresi veya kimliğinin, adresinin tespiti için mümkün olduğu kadar geniş bilgilerle tebliği istenilen belgenin mahiyetine ait malumat.

2. — İstinabe talepleri ayrıca isnat olunan suça ilişkin bilgileri ve olayların kısa bir izahını kapsayacaktır.

MADDE 36

Âkit Tarafların adli makamları birbirleriyle her iki Tarafın Adalet Bakanlığı aracılığıyla temas kuracaklardır. Gerekli görüldüğü takdirde haberleşme diplomatik kanaldan yapılabilecektir.

MADDE 37

Adli yardım taleplerini yardım isteyen Taraf dilinde düzenlenecektir. Bununla birlikte 28 inci maddenin 4 üncü paragrafı mahfuz kalmak şartıyla bu talepler ve bunların ekindeki belgelere yardım istenilen Taraf dilinde onaylanmış tercümeleri eklenecektir.

MADDE 38

İstinabe taleplerini ve bunların ekindeki belgeler, yetkili makamın imza ve resmî mühürünü veya bu makamın onayını ihtiva edecektir.

MADDE 39

1. — Yardım istenilen Taraf, adli yardım talebini yerine getirmesi mümkün olamamış veya talebin yerine getirilmesini red etmiş ise, zaman geçirmeksizin durumu ve yerine getirmeme nedenlerini yardım isteyen tarafa bildirecektir.

2. — Yardım istenilen makam talebin yerine getirilmesi konusunda yetkili bulunmadığı takdirde adli yardım talebini re'sen yetkili makama iletacaktır. Bu durumdan yardım isteyen Tarafa bilgi verilecektir.

MADDE 40

32 nci madde hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, istinabeler dahil yardım taleplerinin yerine getirilmesi, yardım istenilen Devlet ülkesinde bilirkişilerin müdahalesinin ve 30 uncu madde gereğince tutuklu kişilerin naklinin doğurduğu masraflar dışında hiçbir masrafın ödenmesini gerektirmez.

MADDE 41

1. — Âkit Taraflar, yardım isteyen Taraf ülkesinde bir suç işleyen kendi vatandaşları haklarında iç mevzuatlarına uygun olarak ve diğer Tarafın talebi üzerine, ceza kovuşturması yapmayı taahhüt ederler.

2. — Kovuşturmanın devralınmasına ilişkin talebe suçla ilgili mevcut olan sübut belgeleri eklenecektir.

3. — Yardım istenilen Taraf, ceza kovuşturması sonucundan yardım isteyen Tarafa bilgi verecek, kesinleşmiş bir karar ittihaz olunduğu takdirde bir suretini gönderecektir.

MADDE 42

1. — Âkit Tarafların yetkili makamları, diğer Tarafın bir vatandaşının adli makamlarca tutuklanması halinde bu Tarafın Diplomatik veya Konsolosluk temsilciliklerini en kısa süre içinde keyfiyetten haberdar edeceklerdir.

2. — Bu Taraf vatandaşının, Konsolosluk görevlisinin huzurunda açıkça karşı çıkması hali müstesna olmak üzere, diplomatik veya konsolosluk görevlileri bu vatandaşlarını ziyaret etmek, kendisiyle görüşmek ve haberleşmek ve mahkemede temsil edilmesini sağlamak hakkını haiz olacaklardır.

BÖLÜM II SUÇLULARIN İADESİ

MADDE 43

Âkit Taraflar, aşağıdaki maddelerde tayin olunan kaide ve şartlar dairesinde, iki Taraftan birisinin ülkesinde bulunan ve diğer Taraf adli makamlarınca haklarında kovuşturma yapılan veya mahkûmiyetlerine karar verilmiş olan şahısların karşılıklı olarak iadelerini taahhüt ederler.

MADDE 44

Aşağıdaki fiiller suçluların iadesini istilzam edecektir:

a) Her iki Tarafın mevzuatına göre yukarı haddi en az bir sene müddetle hürriyeti bağlayıcı veya daha ağır bir cezayı müstelzim suç teşkil eden fiiller.

b) Hükmolunan hürriyeti bağlayıcı ceza en az altı ay süreli olmak kaydıyla, işbu maddenin (a) bendinde öngörülen suçlar dolayısıyla, yardım isteyen Taraf adli makamlarınca ittihaz olunan mahkûmiyet kararları,

c) İade talebi yardım isteyen Taraf ve yardım istenilen Tarafça mevzuatına göre hürriyeti bağlayıcı bir cezayı müstelzim müteaddit fiillere taalluk etmekle birlikte, bunlardan bazıları ceza sürelerine ait şartları haiz olmadıkları takdirde, yardım istenilen Taraf bu sonuncu suçlar için dahi iadeyi kabul etmek serbestisine sahip olacaktır.

Bununla beraber, yardım isteyen Taraf mevzuatında öngörülen veya hükmolunan ceza, yardım istenilen Taraf mevzuatında öngörülen cezalar meyanında bulunmalıdır.

MADDE 45

Aşağıdaki hallerde iade talebi kabul edilmeyecektir.

1. — İadesi istenilen kişi, yardım istenilen Tarafın vatandaşı ise, (vatandaşlık durumu iade talebine konu teşkil eden suçun işleniş tarihine göre tespit olunacaktır). Bununla birlikte, yar-

dım istenilen Taraf, ceza kovuşturması yapılması amacıyla meseleyi yetkili makamlarına intikal ettirecektir. Bu çerçevede yardım istenilen Taraf yardım isteyen Tarafda yapılan tahkikat sonuçlarına göre işlem yapacaktır.

2. — İade talebine esas olan suç, yardım istenilen Tarafça siyasî bir suç ise, iki Taraftan birisinin Devlet Başkanına veya ailesi efradından birisinin hayatına kasdedilmesi siyasî bir suç sayılmayacaktır.

3. — İade talebine esas olan suç, münhasıran askerî bir suç niteliğinde ise;

4. — İade talebine konu teşkil eden suç, yardım istenilen Tarafın kısmen veya tamamen kendi ülkesinde veya bu Tarafın kazai yetkisine tabi bir mahalde işlenmiş ise;

5. — İade talebine esas olan suç dolayısıyla yardım istenilen Tarafda nihai bir karar veya takipsizlik kararı yahut men'i muhakeme kararı ittihaz edilmiş ise;

6. — Talebin alındığı tarihte yardım isteyen Taraf veya yardım istenilen Taraf mevzuatına göre dava veya ceza zamanasını gerçekleştirmiş ise;

7. — Yardım isteyen Tarafda veya ülkesi dışında bir yabancı tarafından işlenen suçlarla ilgili olarak ceza kovuşturması yapılması için kazai yetkisinin bulunması kaydıyla, yardım istenilen Tarafda genel af ilan edilmiş ise.

MADDE 46

İade talebine konu olan suç dolayısıyla yardım istenilen Tarafda ceza kovuşturması yapılmakta ise iade talebi red olunabilecektir.

MADDE 47

İade talebine konu olan fiil, istenilen şahıs hakkında, ırkı, dini veya siyasî kanaati sebebiyle, bir ceza kovuşturması amaçlıyor ise, iade kabul edilmeyecektir.

MADDE 48

1. — İade talebi yazılı olarak yapılacak ve diplomatik kanaldan gönderilecektir.

2. — İade talebine aşağıdaki belgeler eklenecektir:

a) Yardım isteyen Tarafın kanunlarına uygun olarak idar edilmiş bir mahkûmiyet kararının veya tevkif müzekkeresinin yahut aynı tesiri haiz diğer bir belgenin aslı veya onaylanmış sureti;

b) İade talebine konu teşkil eden fiillerin işleniş şeklini, işlendikleri yer ve tarihi, hukukî tavsiflerini ve bunlara uygulanacak kanunî hükümlerle bu kanun metinlerinin bir suretini muhtevi belge:

c) İstenilen şahsın mümkün olduğu kadar sarih eşkali ile hüviyetini ve milliyetini tespiti yarayacak diğer bütün malûmat.

MADDE 49

1. — Müstacel hallerde yardım isteyen Tarafın adlî makamları talep olunan şahsın iade amacıyla tutuklanmasını isteyebilirler.

2. — Tutuklama talebinde 48 inci maddenin 2 nci paragrafının (a) bendinde öngörülen belgelerden birisinin mevcudiyeti zikredilecektir. Bu talep ayrıca, işlenen suçun mahiyetini, verilmesi muhtemel veya hükümlenmiş cezaı, suçun işlendiği tarih ve zamanı, bunlardan başka istenilen şahsın hüviyetinin ve bulunduğu yerin tespitine yarayacak mümkün olan ölçüde geniş malûmatı ihtiva edecektir.

3. — Tutuklama talebi, yardım istenilen Taraf adlı makamlarına doğrudan posta veya telgraf ile yahut yazıya dönüşebilen başka bir vasıtasıyla iletilecektir.

4. — Talebin işbu bölüm hükümlerine uygun bulunması halinde, yardım istenilen Taraf adlı makamları kendi iç mevzuatları dairesinde gereğine tevessül edeceklerdir.

MADDE 50

1. — Tutuklamadan itibaren yirmi günlük bir süre içinde, iade talepliyesi ve 48 inci maddenin 2 nci paragrafında belirtilen belgeler yardım istenilen Tarafa gönderilmediği takdirde, muvakkat tutuklamaya son verilebilir.

2. — Tutuklama hiçbir surette, tutuklama tarihinden itibaren altmış günden fazla olamaz.

3. — Geçici olarak serbest bırakma her zaman mümkündür. Ancak, yardım istenilen Taraf, istenilen şahsın kaçmasına mani olmak için gerekli addettiği bütün tedbirleri alacaktır.

4. — Serbest bırakma, iade talebinin ahiren vürudu halinde yeni bir tutuklamaya ve iadeye mani teşkil etmeyecektir.

MADDE 51

Yardım istenilen Taraf, işbu bölümde öngörülen tüm şartların mevcudiyetinden emin olması için tamamlayıcı bilgiler kendisine gerekli bulunduğu ve eksikliğin telafi edilebileceği halde talebi reddetmeden önce yardım isteyen Tarafı keyfiyetten diplomatik yoldan haberdar edecektir. Bu tamamlayıcı bilgilerin tevdi için yardım istenilen Taraf tarafından bir süre tespit olunabilecektir.

MADDE 52

Birçok Devlet tarafından aynı fiilden veya değişik fiillerden dolayı aynı zamanda iade talep edildiği takdirde, yardım istenilen Taraf bütün şeraiti ve bilhassa yardım isteyen Devletler arasında bilahara yapılabilecek bir iade imkânını, taleplerin müteakabil tarihlerini, istenen şahsın uyruklüğünü, suçların vehamet derecesini ve işlendikleri yeri nazarı itibare alarak kararını serbestçe verecektir.

MADDE 53

1. — Yardım istenilen Taraf veya üçüncü şahısların hakları mahfuz kalmak kaydıyla ve yardım isteyen Tarafın talebi üzerine, yardım istenilen Taraf,

a) Delil teşkil edebilecek;

b) Suç neticesinde elde edilmiş olup, istenilen şahsın tesliminden önce veya sonra meydana çıkan;

c) Suç neticesinde elde edilen eşya karşılığında kazanılan eşyaları, kendi mevzuatında öngörülen usul çerçevesinde el koyarak teslim edecektir.

2. — Bu eşyaların teslimi, istenilen şahsın ölümü veya kaçması sebebiyle iadenin yapılması halinde dahi yerine getirilebilecektir.

3. — Yardım istenilen Tarafın veya üçüncü şahısların kazanılmış hakları mevcut olduğu takdirde bu eşyalar, yardım isteyen Taraf ülkesinde yürütülen kovuşturma sonunda en kısa süre içinde ve masraf istenmeksizin yardım istenilen Tarafa iade olunacaktır.

MADDE 54

1. — Yardım istenilen Taraf, iade hakkındaki kararını diplomatik yoldan yardım isteyen Tarafa gönderecektir.

2. — Tamamen veya kısmen red halinde mucip sebepler gösterilecektir.

3. — Talebin kabul edilmesi halinde yardım istenilen Taraf, iade olunacak şahsın teslim yeri ile tarihini en uygun şekilde tespit edecek ve yardım isteyen Tarafa keyfiyetten yeterli bir süre önce bilgi verecektir.

4. — İstenilen şahıs, tespit olunan tarihte teslim alınmadığı takdirde, işbu maddenin 5 inci paragrafında derpiş olunan hal mahfuz kalmak kaydıyla, bu tarihten itibaren 15 günlük bir müddetin hitamında serbest bırakılabilir ve her halde 30 günlük bir müddetin geçmesinden sonra serbest bırakılacaktır. Yardım istenilen Taraf aynı fiil sebebiyle iadeyi reddedebilir.

5. — İade edilecek şahsın teslim edilmesini veya alınmasını engelleyen istisnai hallerin mevcudiyeti halinde ilgili Taraf sürenin sona ermesinden önce diğer Tarafa haber verecektir. İki Taraf yeni bir teslim tarihi ve muhtemelen diğer bir teslim yeri üzerinde mutabık kalacaktır. Bu takdirde bundan önceki paragraf hükümleri uygulanacaktır.

MADDE 55

1. — İstenilen şahsın yardım istenilen Tarafta, iade talebine konu teşkil eden fiil dışında başka bir suç sebebiyle kovuşturulması veya hükümlü bulunması halinde, bu Taraf talep konusunda kararını verecek ve yardım isteyen Tarafa iade konusuna ilişkin kararını 54 üncü maddenin 1 ve 2 nci paragraflarında öngörülen şekilde bildirecektir. Bununla birlikte, kabul halinde istenilen şahsın teslimi, yardım istenilen Taraf mahkemeleriyle ilişkisi kesilinceye kadar ertelecektir. Bu takdirde teslim, 54 üncü maddenin 3 üncü paragrafına uygun şekilde tespit olunacak bir tarihte yapılacak ve aynı maddenin 4 ile 5 inci paragrafları uygulanacaktır.

2. — İşbu maddenin hükümleri, istenilen şahsın, tutuklu olarak bulundurulması ve yardım istenen Devlet adlı makamlarının işi bittiğinde geri gönderilmesi kesin şartı ile, yardım isteyen Taraf adlı makamları huzuruna çıkmak üzere geçici olarak gönderilmesine engel teşkil etmeyecektir.

MADDE 56

İade edilen şahıs, iadeden evvel işlediği ve iadeye esas teşkil eden fiilden başka bir fiil sebebiyle kovuşturulamayacağı veya yargılanamayacağı gibi bir cezanın infazı için tutuklanamaz

ve keza herhangi bir suretle hürriyeti kısıtlanamaz. Aşağıdaki haller müstesnadır:

a) Yardım istenilen Tarafın buna muvafakat etmesi.

Muvafakatın istihsalı için bir talepte bulunulacak ve buna 48 inci maddede öngörülen belgeler ile iade edilen şahsın iadenin teşmiline müteallik olarak yaptığı beyana ilişkin bulunan ve yardım istenilen Taraf makamlarına savunmasını takdim etme imkânının kendisine sağlandığı hususunu havi adli tutanak eklenecektir.

b) İade edilen şahsın, nihai olarak serbestisine kavuşmasını takip eden 45 gün zarfında iade edildiği yardım isteyen Taraf ülkesini, elinde imkân olmasına rağmen terk etmemesi veya terkettikten sonra buraya geri dönmesi halinde.

MADDE 57

Suç addolunan fiilin niteliği takibat esnasında değiştiği takdirde, iade edilen şahıs hakkında ancak yeniden tavsif edilen suçun unsurları iadeyi gerektiriyorsa, takibat veya yargılama yapılabilir.

MADDE 58

56. maddenin (b) bendinde derpiş edilen hal müstesna olmak üzere, yardım isteyen Tarafın kendisine teslim edilen şahsı üçüncü bir Devlete iade edebilmesi için yardım istenilen Tarafın muvafakatı gereklidir. Yardım isteyen Taraf bu amaçla, üçüncü Devlet tarafından kendisine tevdi olunan belgelerin kopyalarını yardım istenilen Tarafa gönderecektir.

MADDE 59

1. — Üçüncü bir Devlet tarafından diğer Tarafalara teslim edilen bir şahsın iki Taraftan birisinin arazisi üzerinden transit suretiyle iadesine, diplomatik yoldan gönderilecek talepname üzerine izin verilecektir. Bu talepnameye, iadesi mümkün bir suçun sözkonusu olduğu hususunun tesbiti için gerekli belgeler eklenecektir. Bununla birlikte bir vatandaşın transit yoluyla iadesi reddedilebilir.

2. — Hava yolunun kullanılması halinde aşağıdaki hükümler tatbik olunacaktır:

a) Uçağın iniş yapması öngörülmemekte ise de, Talep Eden Tarafın uçağı ülkesi üzerinden geçeceği Devleti haberdar edecek ve 48 inci maddenin 2 nci paragrafının (a) bendinde öngörülen belgelerin mevcudiyetini teyid edecektir. Zorunlu bir iniş halinde, işbu tebligat 49 uncu maddede öngörülen muvakkat tutuklama talebinin sonuçlarını doğuracak ve yardım isteyen Taraf usulüne uygun bir transit talebinde bulunacaktır.

b) Uçağın iniş yapması sözkonusu olduğu takdirde, yardım isteyen Taraf, işbu maddenin 1 inci paragrafı hükümlerine uygun bir talepnameyi transit istenilen Devlete gönderecektir.

MADDE 60

1. — Yardım istenilen Taraf ülkesinde iade sebebiyle yapılan bütün masraflar bu Taraf uhdesinde kalacaktır.

2. — Yardım istenilen Taraf ülkesinde transitten mütevellit masraflar yardım isteyen Tarafca ödenecektir.

MADDE 61

İşbu bölüm hükümleri dairesinde yapılacak iade talepleri ile ekindeki belgeler, yardım isteyen Taraf dilinde iki nüsha halinde düzenlenecektir. Bundan başka, bu belgelerin yardım istenilen Taraf dilinde yapılmış iki nüsha tercümeleri de eklenecektir.

BÖLÜM III HÜKÜMLÜ KİŞİLERİN TRANSFERİ

MADDE 62

Her iki Âkit Taraf, işbu bölümde öngörülen şartlar çerçevesinde hükümlü kişilerin karşılıklı olarak transferini sağlamayı taahhüt ederler.

MADDE 63

Transfer talebi;

- Mahkemesince mahkûmiyet hükmü ittihaz olunan Âkit Taraf (Hüküm Devleti);
- Hükümlünün uyuğu olduğu Âkit Taraf (İnfaz Devleti);
- Bizzat hükümlü, tarafından yapılabilecektir.

MADDE 64

İşbu bölüm aşağıdaki şartlarla uygulanacaktır:

- Talebe konu teşkil eden suç her iki Âkit Taraf mevzuatınca da cezalandırılmayı müstelzim bulunmalıdır;
- Adli makâmın kararı kesinleşmiş ve infaz edilebilir nitelikte olmalıdır;
- Hükümlü, transfer edileceği tarafın uyuğunda bulunmalıdır;
- Hükümlü transferine rıza göstermelidir;
- Transferin yapıldığı anda hükümlünün infazı gereken asgarî 6 ay bakiye hürriyeti bağlayıcı cezası bulunmalıdır;
- Her iki Âkit Taraf, işbu transfer konusunda mutabık kalmış olmalıdır.

MADDE 65

Hükümlünün transferi aşağıdaki hallerde red olunur:

- Transfer her iki Âkit Tarafın hükümranlığına, güvenliğine ve kamu düzenine aykırı nitelikte ise;
- Transfer talebi, İnfaz Devletinde kesinleşmiş bir karara konu teşkil eden fiiller dolayısıyla hükmolunan bir cezaya ilişkin ise veya aynı fiiller sebebiyle bu Devlette verilen bir ceza infaz edilmiş yahut zaman aşımına uğramış ise;
- Mahkûmiyet kararı münhasıran askerî bir suç dolayısıyla ittihaz olunmuş ise.

MADDE 66

Hükümlünün transferi aşağıdaki hallerde red olunabilir:

a) Hükümlü, ödemek zorunda olduğu tazminat tutarını tediye etmemiş ise. Bununla birlikte mahkeme masrafları ve her türlü para cezası İnfaz Devletinde bu Devletin mevzuatına uygun olarak infaz edilecektir.

b) Hükümlü aynı zamanda, Hüküm Devletinin uyruğunda bulunmakta ise. Uyuşukluk durumu mahkûmiyet kararına konu teşkil eden fiillerin işleniş tarihine göre değerlendirilecektir.

MADDE 67

1. — Hükümlü transferine serbestçe ve transferin doğurabileceği hukukî sonuçları tamamen müdrük olarak rıza göstermelidir. Hükümlünün yaşı, sağlık veya akli durumu sebebiyle iki Devletten birisi gerekli gördüğü takdirde, temsilcisinin mutabakatı alınacaktır. Bu konuda takip edilecek usul, Hüküm Devletinin mevzuatına tâbi olacaktır.

2. — Hüküm Devleti, talebi üzerine İnfaz Devletine, transfer konusundaki rızanın yukarıdaki paragrafta belirtilen şartlar dairesinde verildiği hususunun bir konsolosluk görevlisi tarafından tesbiti imkânını sağlayacaktır.

MADDE 68

Hüküm Devletinde hükmolunan ceza İnfaz Devletinde, bu son Devletin mevzuatına uygun şekilde yerine getirilecektir.

MADDE 69

İnfaz Devleti, kendisinden talep olunması halinde, mahkûmiyetle ilgili infaz işlemleri sonucundan Hüküm Devletine bilgi verecektir.

MADDE 70

Cezanın infaz şartları ve usulü, bu konuda gerekli olan tüm kararları almakla yetkili bulunan İnfaz Devleti mevzuatına tabi olacaktır.

MADDE 71

Mahkûmiyet hükmünün esasına taalluk eden tüm başvurular üzerine karar verme yetkisi sadece Hüküm Devletine ait olacaktır.

MADDE 72

İşbu bölüm uygulanarak transfer edilen hiçbir hükümlü Hüküm Devletinde hükmolunan cezaya esas olan ve transfere konu teşkil eden suç dolayısıyla İnfaz Devletince yeniden takibata tabi tutulmayacak, tutuklanamayacak veya hürriyeti kısıtlanamayacaktır.

MADDE 73

İşbu bölüm yürürlüğe girmeden önce veya sonra ittihaz olunan mahkûmiyet kararlarına uygulanacaktır.

MADDE 74

Bütün transfer talepleri yazılı olarak yapılacaktır. Talepte, hükümlünün kimliği, Hüküm Devletinde tutuklu bulunduğu mahal ve İnfaz Devletindeki ikamet yeri belirtilecektir. Hükümlünün veya temsilcisinin transfere rıza gösterdiğine dair beyanı da talep belgesine eklenecektir.

MADDE 75

a) Hüküm Devleti, mahkûmiyet kararının asıl veya onaylı örneğini İnfaz Devletine iletcek ve karara, infaz edilebilir nitelikte bulunduğu dair meşruhat verecektir. Hüküm Devleti bakiye infazı gereken ceza süresi ve tutuklulukta geçen süreye ilişkin bütün bilgileri de sağlayacaktır.

b) Her iki Âkit Taraftan birisi, diğer Âkit Tarafça iletilen bilgileri, talebi kabul etmesi için yetersiz gördüğü takdirde, gerekli tamamlayıcı bilgileri isteyebilecektir.

c) Bu belgelere İnfaz Devletinin dilinde veya İngilizce çevirileri eklenecektir.

MADDE 76

Transfer talepleri, Adalet Bakanlıkları arasında veya diplomatik yoldan teati olunacaktır.

MADDE 77

İşbu bölümün uygulanmasına taalluk eden evrak ve belgeler onay işleminde muaf olacak, yetkili makamın imza ve mühürünü ihtiva edecektir.

MADDE 78

Münhasıran diğer Devlet arazisinde yapılan masraflar hariç olmak üzere, transfer masrafları İnfaz Devleti tarafından karşılanacaktır.

BÖLÜM IV

ADLİ KARARLARIN TANINMASI VE TENFİZİ

MADDE 79

Âkit Taraflardan herbiri, diğer Âkit Taraf ülkesinde kendi mevzuatına göre verilmiş ve icra kabiliyetini haiz aşağıdaki kararları tanıyıp ve tenfiz eder:

a) Hukukî ve ticarî konularda kesinleşmiş adli kararları;

b) Cezaî konularda zararın tazmini ve malların iadesini öngören kesinleşmiş adli kararları;

c) Hukukî ve ticarî konularda hakem kararları.

MADDE 80

1. — Bu maddenin 2 nci fıkrasında belirtilen haller dışında, işbu Sözleşmenin 79 uncu maddesinde zikredilen adlî kararlar, kendisinden tanıma veya tenfiz talep edilen Âkit Taraf ülkesinde tanınır ve tenfiz edilir.

2. — Adlî kararın tanınması veya tenfizi aşağıdaki hallerde red olunur:

a) Kararın ülkesinde tanınması veya tenfizi gereken Âkit Taraf kendi hukukuna göre münhasır yetkiyi haiz ise;

b) Bu karar, ülkesinde tanınacağı veya tenfiz edileceği Tarafın yürürlükteki mevzuatına veya kamu düzenine aykırı ise;

c) Kararın tanınması veya tenfizinin talep edildiği Âkit Tarafın bir adlî mercii, daha önce aynı konuda, aynı Taraflar arasında ve aynı olaylara dayanan kesinleşmiş bir karar vermiş ise veya aynı konu talep edilen Tarafın yargı makamları nezdinde daha önce açılmış bir dava konusu ise;

d) Davayı kaybeden kişi, kararın ülkesinde verildiği Âkit Tarafın usul hükümlerine göre yetkili adlî makamlar önüne davet edilmemiş veya dava gıyabında cereyan etmiş ise.

MADDE 81

1. — Adlî kararın tanınması veya tenfizine ilişkin talep, ya ilk defa davayı karara bağlayan adlî makama tevdi olunmak ve bu makamın diğer Âkit Tarafın yetkili adlî makamına Adalet Bakanlığı aracılığıyla gönderilmek veya ilgili kişi tarafından doğrudan doğruya tanıma veya tenfizin talep edildiği Tarafın yetkili adlî makamına tevdi edilmek suretiyle yapılır.

2. — Tanıma ve tenfiz talebine aşağıdaki belgeler eklenecektir:

a) Adlî kararın veya hakem kararının onaylanmış bir nüshası ile bizatihi kararın bünyesinde bulunmadığı takdirde, bunun icra kabiliyeti olduğunu ve kesinleştiğini teyid eden bir belge;

b) Duruşmaya katılmamış davayı kaybeden kişinin, ülkesinde karar verilen tarafın mevzuatına uygun olarak mahkemeye davet edildiğini teyid eden bir belge;

c) Yukarıda sayılan belgelerin tercümesi ve ayrıca kararın tanınacağı ve tenfiz edileceği Tarafın lisanında yazılmadığı takdirde, talebin bu ülke dilinde tercümesi.

3. — Tenfiz kararı, tenfizin ülkesinde uygulanacağı Tarafın yetkili makamınca ve kendi kanununun öngördüğü usule uygun olarak verilir.

MADDE 82

Kararın tanınması veya tenfizi talebi ile kendisine başvurulmuş adlî makam, 79 uncu ve 80 inci maddelerde öngörülen şartların mevcudiyetini tesbitle yetinecektir; bu şartlar mevcut ise sözkonusu makam tanıma ve tenfize karar verecektir.

MADDE 83

İşbu Sözleşmenin aksini öngören hükümleri hariç, ülkesinde tenfizin icra edileceği Âkit Taraf makamları, tenfizi kendi kanunlarına göre yerine getirir.

MADDE 84

Bizzat kendi vatandaşlarının ahval-i şahsiyesini ilgilendiren sorunlarda Âkit Taraflardan birinin kesinleşmiş adli kararları diğer tarafın ülkesinde tanınır ve hiçbir tanıma usulüne tabi olmaksızın hüküm ifade eder.

MADDE 85

Âkit Taraflardan birinin ülkesinde hukukî ve ticarî konularda verilen hakem kararları diğer Taraf ülkesince kendi mevzuatına uygun olarak ve 80 inci ve 81 inci maddelerde öngörülen şartların hakem kararlarına uygulanabildiği ölçüde tanınır ve tenfiz edilir.

**BÖLÜM V
NİHAİ HÜKÜMLER**

MADDE 86

Bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesi ile Türkiye Cumhuriyeti ile Irak Krallığı arasında 1946 yılında akdedilen "Suçluların Geri Verilmesi" ve "Hukuk, Ceza ve Ticaret İşlerine Dair Adli Yardım" Sözleşmeleri yürürlükten kalkar.

MADDE 87

1. — İki Âkit Taraftan herbiri, işbu Sözleşmenin yürürlüğe girmesi için kanunlarında gerekli görülen usulün yerine getirildiğine dair bildirimini yekdiğerine tevdi edecektir. Bu usul işlemlerinin yerine getirildiğine dair bildirimler mümkün olacak en kısa sürede teati olunacaktır.

2. — İşbu Sözleşme, bu bildirimlerinin sonuncusunun alınmasını takip eden ikinci ayın birinci günü yürürlüğe girecektir.

3. — İşbu Sözleşme süresiz olarak akdolanmıştır. Bununla birlikte Âkit Taraflardan herbiri, diplomatik yoldan yazılı olarak ihbarda bulunmak suretiyle işbu Sözleşmeyi her zaman fesh edebilir. Bu takdirde, fesih ihbarı, sözkonusu ihbarın alınmasından bir sene sonra hüküm ifade edecektir.

4. — Her iki Hükümetin usulüne uygun bir şekilde yetki verilen temsilcileri işbu Sözleşmeyi imzalamışlardır.

İşbu Sözleşme Ankara'da 19 Eylül 1989 tarihinde Türkçe ve Arapça dillerinde ve her iki metin de geçerli olmak üzere iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

IRAK CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

Zeki Çelikkol
Büyükelçi
Konsolosluk, Hukuk ve
Sosyal İşler Genel Müdürü

Abdülmecid Al-Janabi
Devlet Şura Meclisi
Başkanı

————— ● —————